

6 AY SONRA ZEYTİN DALI OPERASYONU VE AFRİN

20 Ocak'ta başlayıp yaklaşık 2 ay sürdükten sonra 18 Mart 2018'de sona eren Zeytin Dalı Harekatı'nın (ZDH) üzerinden yaklaşık 8 ay geçti. Yapıldığı dönemde tartışıldığı üzere hareketin iki temel hedefi vardı: Bunlardan birincisi, PKK/YPG terör örgütünü Afrin bölgesinden çıkararak Türkiye'ye yönelik terör saldırılarını engellemek ve bölgedeki PKK varlığını ortadan kaldırmaktı. İkinci temel hedef ise Türkiye'ye gelen Suriyelilerin ülkelerine geri dönüşünü sağlamaktı. Bu çerçevede örgütün kendisi için önemli bir üs haline getirdiği Afrin'de hareket sırasında ve sonrasında yaklaşık 4500 terörist etkisiz hale getirildi. Peki Operasyonun bitmesinden 8 ay geçtikten sonra bölgedeki durum nasıl tanımlanabilir.

Afrin'de Mevcut Güvenlik Durumu

Fırat Kalkanı Harekatı'nda olduğu gibi ZDH'den sonra da ilk hedef bir yandan bölgede terör örgütünün varlığını ortadan kaldırmak diğer yandan da yaşamın normalleşmesini sağlamak oldu. Bu çerçevede yapılan ilk şey YPG'nin geri kalan militanlarını ortadan kaldırmak ve bölgede güvenliği tam olarak sağlamak üzere

İdlib merkezli gelişmelerin yanısıra Afrin'deki yakın geleceği etkileyecek bir diğer faktör, PKK/YPG'nin bu ilçedeki faaliyetleridir. Öte yandan, ZDH'nin elde ettiği stratejik başarının korunmasının da Afrin için önemi ihmal edilmemelidir.

Doç. Dr. Serhat Erkmen
Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisi Öğretim Üyesi

askeri operasyonların devam ettirilmesi idi. Operasyondan sonraki ilk haftalarda YPG/PKK ile mücadele devam etmiş olsa da; zamanla operasyonlar sadece mayın ve EYP temizleme ile dağlık alanda kalan bazı terörist grupların etkisiz hale getirilmesine yöneldi. Bu bağlamda Afrin'de YPG tehdidinin ZDH'nin hemen sonrasına göre büyük ölçüde azaldığı, ancak yine de örgütün zaman zaman sızmalar gerçekleştirerek bombalı saldırılar yaptığı söylenebilir.

Esad Rejimi'nin ZDH'de YPG'ye koruma sağlaması ve Afrin'i terkeden sivililerin arasına karışarak Tel Rıfat'a

yerleşmesine destek olması YPG'nin bu bölgeye yönelik saldırılar düzenlemesini kolaylaştırmaktadır. Tel Rıfat'ın bazı bölgelerinde Şam Yönetimi'nin bayrağı altında, bazı bölgelerinde ise ABD'li askeri danışmanların gözetiminde varlığını sürdüren YPG, ZDH bölgesindeki düzeni zayıflatmak ve Türkiye'nin düzen kurma çabalarını baltalamak için hem propaganda faaliyetlerini hem de bölgedeki gizli hücreleri aracılığıyla çeşitli saldırıları yönetmektedir. Bu nedenle, Afrin ve civarında güvenlik büyük ölçüde sağlanmasına rağmen zaman zaman ilçe merkezleri veya yollara konulan patlayıcılarla halkın kaçırılmaya çalışılması faaliyetlerini sürdürmektedir.

Afrin'de göze çarpan bir diğer güvenlik sorunu ise bazı ÖSO gruplarının faaliyetlerinden kaynaklanmaktadır. Afrin'in farklı bölgelerinde karargahları bulunan ve çoğu ZDH'ye ilk elden katılmış gruplardan oluşan ÖSO üyelerinin bazılarının güvenlik sorunlarına neden olduğu açık kaynaklara yansımaktadır. Daha önce FKH bölgesinde de görülen ve Türkiye'nin ve yerel güvenlik güçlerinin müdahaleleriyle asgariye indirilmeye çalışılan bu faaliyetlerin ZDH bölgesinde de görülmesi güvenlik durumuna zarar vermektedir. Zaman za-

man basına yansıyan çeşitli organize suç faaliyetlerinin düzenin tesis edilmesini sekteye uğratacağı açıktır. Türkiye, bölge halkının gönlünü kazanma çabasını sürdürürken bazı ÖSO grupları içindeki alt birimlerin bu faaliyetleri gerçekleştirmesi hem bir güvenlik zafiyetine neden olmakta hem de yerel halkla iletişime zarar vermektedir. Bu olayların YPG'nin bölgedeki faaliyetlerine altyapı hazırladığı gerekçesiyle bölgede operasyonlar yürütülerek bu tür olaylar en aza indirmeye çalışılmaktadır.

Afrin'in Yeniden İnşası

Bölgede güvenliğin sağlanmasından sonraki ikinci öncelik yaşam şartlarının düzeltilmesi olmuştur. Afrin'de çatışmaların yoğun olarak yaşandığı yerler ile göreceli olarak az zarar gören bölgeler birbirinden farklı ihtiyaçlara sahiptir. PKK/YPG TSK'yı ve ÖSO'yu genellikle dış çeperde yani dağlık alanda durdurmaya çalıştığından bazı köy ve kasaba merkezleri dışında Afrin'deki yıkım sınırlı olmuştur. İlçe merkezinde YPG'nin doğrudan karargah olarak kullandığı binalar ile askeri hedefler dışında büyük bir yıkım yaşanmamıştır. Bununla birlikte bölgenin yıllardır yatırım görmemiş olması ve ciddi altyapı eksiklikleri insan hayatını olumsuz etkilemektedir. Tek geliri zeytincilik olan bölge aslında son derece zengin olma potansiyeline sahiptir. Bununla birlikte nüfusun önemli bir kısmının hızla ilçe dışına göç etmesi, diğer bölgelerden gelen yeni bir nüfusun bölgede varlığını artırması ve İdlib'de olası bir krizde bölgedeki mevcut nüfus kadar yeni bir insan topluluğunun Afrin'e yerleşme ihtimali olması bölgedeki yeniden inşa faaliyetleri konusunda endişe yaratmaktadır. Başta

Afrin ilçe merkezi olmak üzere çeşitli bölgelerde kurulan Yerel Meclislerin sonuç üretmeye başlaması için süre daha geçmesi gerekmektedir. Ancak, bölgenin öz kaynaklarıyla yeniden imarı ya da iyi yaşam şartları mümkün olmadığından bölgenin yeniden inşası zaman almaktadır. Şu aşamada hala Afrin bölgesinde zorunlu ihtiyaçların karşılanması ve yardımların sürdürülmesi aşamasında olduğumuz söylenebilir. Bu aşamada stratejik bir yeniden inşaya geçiş, ancak bölgede güvenliğin tam olarak sağlanması, geçiş sürecinin sonundaki belirsizliklerin ortadan kalkması ve geri dönüşlerin sağlanması için gerekli projelerin tamamlanmasıyla mümkün olacaktır.

Afrin'in Yakın Geleceği

Afrin'in yakın geleceğinin İdlib ve FKH'den bağımsız olduğu söyleyemez. Her iki bölgede yaşanan ya da yaşanabilecek demografik değişimler doğrudan Afrin'i etkileyecektir. İdlib'de Rusya ve Suriye Ordusu'nun olası operasyonları durdurulabilir ve Afrin'e olası göç engellenebilirse, bölge öncelikli tehditte kurtulabilecektir. Eğer operasyon durdurulmazsa yaşanabilecek göç dalgası Afrin'i de FKH bölgesini de içine alacak şekilde büyük bir nüfus tsunamisi yaratabilir. Bu durum, ilçenin yeniden imarını büyük sekteye uğratacağı gibi bölge halkıyla sonradan gelecekler arasında büyük sorunlara neden olabilir. Ayrıca İdlib'de yaşanabilecek çatışmalardan sonra Rejim'in İdlib'i kontrol etmesi ve Afrin'in güney sınırından çeşitli örgütlerin sızmasına neden olarak bölgede güvenlik sorunu yaratması olasılığı bir kenara not edilmelidir. Her ne kadar Soçi Anlaşması ile bu olasılık azalsa da Suriye'deki dinamik süreç her an

tetikte olmayı gerektirmektedir.

İdlib merkezli gelişmelerin yanı sıra Afrin'deki yakın geleceği etkileyecek bir diğer faktör, PKK/YPG'nin bu ilçedeki faaliyetleridir. Öte yandan, ZDH'nin elde ettiği stratejik başarının korunmasının da Afrin için önemi ihmal edilmemelidir. ZDH ile PKK/YPG sadece bölgeden çıkarılmış olmakla kalmamıştır. Aynı zamanda PKK'nın uzun vadede Suriye'nin kuzeyinde bütünleşik ve büyük bir bölge kurmasının önüne geçilmiştir. Bu başarının Menbiç'e doğru genişlemesi FKH bölgesinde olduğu kadar ZDH bölgesinde de rahatlatma yaratacaktır. Bu rahatlatma gündelik hayatı etkilemekten ziyade bölgede bir "devlet" kurma girişimi olan PYD'nin siyasi projesinin başarısız olmasını beraberinde getirecektir.

Bununla birlikte, Afrin'in hemen güneyinde kalan Tel Rıfat'taki PKK/YPG varlığının bölgeyi istikrarsızlaştırmak için kullanıldığı bu nedenle özellikle Rejim ve YPG arasındaki ilişkiler sonucunda ortaya çıkan sorunların Afrin'de bir güvenlik sorununa neden olduğu unutulmamalıdır. Son olarak Afrin'de güvenlik sorunu sadece terörle mücadele ya da asayişle ilişkili değildir. PKK/YPG'nin geçmişte aldığı destek dikkate alınacak olursa örgütün yeniden bölgeye dönmek için risk aldığı görülmektedir. Fakat asıl yöntemi terör faaliyetleri olmaktan ziyade bölge halkında memnuniyetsizlik ve "geri döneceğim" korkusu yaratmaktır. Bunun önüne geçmenin en önemli yolu ise bölgedeki temel yaşam sorunlarını çözmektir. Bu nedenle, yeniden inşa faaliyetlerinin en az güvenlik/emniyet sorunları kadar önemli olduğu unutulmamalıdır.